
10.000 tonna framleiðsla á laxi í sjókvíum í Ísafjarðardjúpi á vegum Arnarlax

Ákvörðun um matsáætlun

1 Inngangur

Þann 27. desember 2016 barst Skipulagsstofnun tillaga Arnarlax að matsáætlun vegna fyrirhugaðrar framleiðslu á 10.000 tonnum á laxi í Ísafjarðardjúpi samkvæmt 8. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun leitaði umsagna Bolungarvíkurkaupstaðar, Ísafjarðarbæjar, Strandabyggðar, Súðavíkurrepps, Ferðamálastofu, Fiskistofu, Hafrannsóknastofnunar, Matvælastofnunar, Minjastofnunar Íslands, Náttúrufræðistofnunar Íslands, Orkustofnunar, Samgöngustofu og Umhverfisstofnunar.

2 Gögn lögð fram

Tillaga framkvæmdaraðila að matsáætlun: Sjókvíaeldi í Ísafjarðardjúpi, framleiðsla á 10.000 tonnum af laxi á ári. Arnarlax, 27. desember 2016.

Umsagnir bárust frá:

- Bolungarvíkurkaupstað, með bréfi dags. 17. janúar 2017.
- Ísafjarðarbæ, með bréfi dags. 20. febrúar 2017.
- Súðavíkurreppi, með bréfi dags. 31. janúar 2017.
- Ferðamálastofu, með bréfi dags. 18. febrúar 2017.
- Fiskistofu, með bréfi dags. 26. janúar 2017.
- Hafrannsóknastofnun, með bréfi dags. 20. janúar 2017.
- Matvælastofnun, með bréf dags. 25. janúar 2017.
- Minjastofnun Íslands, með bréfi dags. 8. febrúar 2017.
- Náttúrufræðistofnun Íslands, með bréfi dags. 20. janúar 2017.
- Orkustofnun, með bréfi dags. 15. febrúar 2017.
- Samgöngustofu, með bréfi dags. 12. janúar 2017.
- Umhverfisstofnun, með bréfi dags. 24. janúar 2017.

Athugasemdir bárust frá:

- Háafelli, með bréfi dags. 17. janúar 2017.
- Hábrún, með tölvubréfi dags. 20. janúar 2017.
- Landssambandi veiðifélaga, með bréf dags. 20. janúar 2017.
- Orra Vigfússyni, f.h. Verndarsjóðs villtra laxastofna (NASF), með bréfi dags. 20. janúar 2017.
- Óttari Yngvasyni, f.h. Veiðifélags Laxár á Ásum, Atla Árdals Ólafssonar, Varplands ehf., Langadalsársdeildar, Veiðifélags Hvannadalsár og Langadalsár, eigenda Haffjarðarár, Veiðifélags Breiðdæla, Veiðifélags Vesturdalsár, Veiðifélags Selár og Veiðifélags Hofsár og Sunnudalsár, með bréfi dags. 20. janúar 2017.
- Pétri G. Thorsteinssyni f.h. eigenda Ármúla I og II og Melgraseyrar, með bréfi dags. 20. janúar 2017.
- Sigurði Péturssyni, f.h. Arctic Sea Farm, með bréfi dags. 19. janúar 2017.

- Frá landeigendum við Snæfjallaströnd, með tölvubréfi 8. febrúar 2017.

Frekari upplýsingar bárust frá framkvæmdaraðila með bréfum dags. 23., 24., 25., 27., 30. og 31. janúar, 9. og 24. febrúar og 3. maí 2017.

3 Framkvæmd og umhverfisáhrif

3.1 Framkvæmdalýsing

Í tillögu Arnarlax að matsáætlun kemur fram að áformuð er 10.000 tonna framleiðsla á laxi í sjókvíaelði á þremur eldissvæðum í Ísafjarðardjúpi; við Óshlíð, við Drangsvík og Eyjahlíð á Snæfjallaströnd. Eldið er áformað í þremur kynslóðum. Þegar slátrun er lokið úr öllum kvíum á viðkomandi eldissvæði að hausti á þriðja ári eru eldiskvíar fjarlægðar. Eldissvæðið verður þá hvílt að lágmarki í þrjú mánuði og allt að sex mánuði til að tryggja að lúsasmit berist ekki milli kynslóða, að botndýralíf undir eldiskvíum verði ekki fyrir langvarandi röskun og til að tryggja endurnýjun á botndýrafánu.

Í frummatsskýrslu þarf auk þess sem lýst er í tillögu að matsáætlun að gera grein fyrir tengdri starfsemi á landi, svo sem vegna þjónustu við kvíar og löndun.

3.2 Burðarþolsmat

Burðarþolsmat Hafrannsóknastofnunar fyrir Ísafjarðardjúp var kynnt 10. mars 2017. Niðurstaða þess er að hámarkslífmassi fiskeldis í Ísafjarðardjúpi sé 30 þúsund tonn. Fram kemur í burðarþolsmatinu að svæðið innan Æðeyjar og innfirðir Djúpsins séu margir með þrengingum við mynni og meðalstraumur í þeim veikari en úti í Djúpi. Æskilegt sé að eldismassi sé að mestum hluta utar í Djúpinu og áhersla lögð á að eldi innan við Æðey verði ekki meira en áætlað er í janúar 2017.

Við gerð frummatsskýrslu skal leggja fyrirbyggjandi burðarþolsmat fyrir Ísafjarðardjúp til grundvallar. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir hvernig fyrirhugað eldi samræmist því sem fram kemur í burðarþolsmatinu um að eldismassi sé að mestum hluta utar í Djúpinu.

3.3 Botndýralíf

Fram kemur í tillögu Arnarlax að fyrirhugað er í frummatsskýrslu að meta áhrif eldisins m.t.t. lífræns álags á botndýralíf undir eldiskvíum og á nærsvæði eldissvæða, hvíldar og endurnýjunartíma botnsets og botndýralífs. Straummælingar undir eldiskvíum geti spáð nánar fyrir um dreifingu fóðurleifa, en með stjórnun fóðurgjafar sé hægt að hafa áhrif á magn fóðurleifa sem safnast fyrir undir kvíunum. Metin verði staðbundin áhrif vegna fóðrunar eldisfisks á botndýralíf undir eldiskvíum og á næsta áhrifasvæði þeirra. Fjallað verði um áhrif eldisins á kalkþörungum og kalkþörungaset í frummatsskýrslu.

Umhverfisstofnun telur að gera þurfi grein fyrir því hvort þriggja mánaða hvíld sé nægilega langur tími til að endurheimta botndýralíf á viðkomandi svæðum. Stofnunin telur að í umfjöllun um lífrænt álag vegna eldisins þurfi að gera grein fyrir hverju það muni bæta við þá mengun sem þegar er losuð í viðtakann. Hægt sé að byggja á niðurstöðum vöktunar hjá þeim fyrirtækjum sem eru með rekstur á svæðinu.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að í frummatsskýrslu verði fjallað um losun á lífrænum úrgangi frá framleiðslunni, lífrænt álag sem úrgangsefni geta valdið og mótvægisáðgerðir vegna slíkra áhrifa.

Skipulagsstofnun tekur undir ábendingar Umhverfisstofnunar. Í frummatsskýrslu þarf að leggja mat á áhrif eldisins á botndýralíf m.t.t. skipulags eldisins, uppsöfnunar næringarefna, súrefnisnotkunar og burðargetu svæðisins.

3.4 Fisksjúkdómar og laxalús

Í tillögu Arnarlax að matsáætlun kemur fram að í frummatsskýrslu verði gerð grein fyrir mögulegum áhrifum sjókvíaeldisins á villta stofna laxfiska í Ísafjarðardjúpi m.t.t. fisksjúkdóma.

Fram kemur að ekki liggja fyrir kerfisbundnar rannsóknir á straumum í Ísafjarðardjúpi en birtar verði niðurstöður straummælinga sem Hafrannsóknastofnun gerði fyrir Hraðfrystihúsið Gunnvöru á fjórum stöðum innarlega í Ísafjarðardjúpi október 2012-janúar 2014 og niðurstöður annarra mælinga sem þá liggja fyrir. Arnarlax muni í samræmi við reglugerð nr. 1170/2015 láta framkvæmda staðarúttekt á fyrirhuguðum eldissvæðum. Mælingar séu þegar hafnar í Óshlíð og fyrirhugaðar á hinum eldissvæðunum tveimur.

Hafrannsóknastofnun telur í ljósi nýjustu upplýsinga nauðsynlegt að skýrt komi fram í frummatsskýrslu að kemísk aflúsunarmeðöl (lúsalyf) verði ekki notuð við eldið vegna hættu á að rækjustofninn í Ísafjarðardjúpi skaðist.

Landssamband veiðifélaga telur að framkvæmdaraðila beri að fjalla ítarlega um dreifingu laxalúsar í eldinu og annarra áformaðra eldisframkvæmda. Einnig beri að leggja fram upplýsingar og fjalla um heilbrigðisástand í laxeldinu, s.s. nýrnaveiki og útbreiðslu hennar í sjókvíum á sunnanverðum Vestfjörðum ef slíku er til að dreifa. Landssambandið telur að framkvæmdaraðila beri að gera spá um mögulega dreifingu smits og lúsa frá eldissvæðum í ljósi þess að þrír aðilar áforma stórfellt sjókvíaeldi í Ísafjarðardjúpi. Þá beri framkvæmdaraðila að afla upplýsinga um afföll í laxeldi í Ísafjarðardjúpi og á sunnanverðum Vestfjörðum. NASF, Verndarsjóður villtra laxastofna heldur fram að lírfur laxalúsar geti borist lifandi allt að 200 km leið og sóttkveikja um 100 km. Í tillögu að matsáætlun sé ekki greint frá aðgerðum sem gripið verði til ef upp kemur laxalús í eldinu, né að hvaða leyti mótvægisáðgerðir og viðbragðsáætlanir verða betri en raunin hefur verið í öðru eldi.

Í svörum sínum tekur framkvæmdaraðili undir ábendingar um mikilvægi þess að fylgjast vel með smittíðni laxalúsar og vill hvetja til virks samstarfs eldisaðila þar sem unnið verði að því markmiði að lágmarka smittíðni laxalúsar. Með því að fara eftir reglum um þéttleika eldisfisks, eftirlit og notast við kynslóðaskipt/svæðisskipt eldi sé hægt að lágmarka hættu á lúsasmiti. Arnarlax muni í frummatsskýrslu fjalla um viðbrögð fyrirtækisins ef lúsavandi kemur upp í eldinu. Í frummatsskýrslu verði fjallað um áhættuþætti er snerta sjúkdóma í sjókvíaeldinu og til hvaða mótvægisáðgerða sé hægt að grípa. Enn fremur kemur fram að Arnarlax noti ekki kemísk aflúsunarlyf við eldið og stefni að því að fá ASC vottun fyrir eldið, en þar er einnig krafa um að ekki sé notast við slík lyf. Nýlega hefur Matvælastofnun samþykkt lyfjameðhöndlun til varnar laxalús í sjókvíum í eldisstöð í Arnarfirði, sem eru viðbrögð við því að á nýliðnum vetri var meira um laxalús í firðinum en áður hefur verið. Skipulagsstofnun telur að þetta undirstriki það sem fram hefur komið í umsögnum og athugasemdum í þessu máli og öðrum sambærilegum, að hætta getur verið á lúsafaraldri frá fiskeldi. Því telur stofnunin mikilvægt að í mati á umhverfisáhrifum fiskeldis í sjó sé sett fram spá um líklegar smitleiðir lúsasmits og smitsjúkdóma frá fyrirhuguðum eldissvæðum. Fisksjúkdómar og laxalús berast með straumum í yfirborði sjávar og því er þekking á yfirborðsstraumum á eldisstað nauðsynleg til að hægt sé að meta líklegt rek lúsalirfa og smits frá eldinu.

Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir spá um líklega dreifingu smitsjúkdóma og laxalúsar frá eldissvæðum fyrirhugaðs eldis, byggt á niðurstöðum mælinga á yfirborðsstraumum á eldissvæðum (sbr. kafla 5.2 í staðlinum NS9415). Meta þarf áhættu af þeim þáttum fyrir villta laxfiska í Djúpinu og á Vestfjörðum. Jafnframt þarf að gera grein fyrir hvaða fyrirkomulag er áformað til að koma í veg fyrir að smit berist í sjó þegar eldisfiski er slátrað.

3.5 Villtir laxastofnar

Í tillögu að matsáætlun framkvæmdaraðila kemur fram að skráð sé veiði í Langadalsá, Ísafjarðará, Laugardalsá og Hvannadalsá í Ísafjarðardjúpi. Ekki sé reglubundin skráning á veiði í Selá né í öðrum ám í Ísafjarðardjúpi, en þar geti veiðst einstaka fiskar. Í frummatsskýrslu verði lagt mat á áhrif

sjókvíaeldisins á villta stofna laxfiska í Ísafjarðardjúpi, þá sérstaklega með tilliti til slysasleppinga, fisksjúkdóma og erfðablöndunar. Gerð verði grein fyrir mögulegum áhrifum strokulaxa á erfðamengi náttúrulegra laxastofna á Vestfjörðum. Við matið verði stuðst við erlendar rannsóknir og aðrar heimildir.

Í umsögnum Fiskistofu, Umhverfisstofnunar og Súðavíkurhrepps er lögð áhersla á að í frummatsskýrslu verði gerð grein fyrir hættu á slysasleppingum frá fiskeldi og þeim áhrifum sem slysasleppingar og erfðablöndun eldislax og villts lax getur haft í för með sér. Einnig er lögð áhersla á að gerð verði grein fyrir fyrirbyggjandi aðgerðum til að koma í veg fyrir slysasleppingar frá fiskeldinu. Fiskistofa telur að veiðihagsmunir í Ísafjarðardjúpi séu verulegir og að ef óhöpp verði í sjókvíaeldi á laxi í Ísafjarðardjúpi sé hættu á að fiskar kunni að berast í ár og hafa óæskileg áhrif á náttúrulega stofna. Súðavíkurhreppur telur mikilvægt að kanna áhrif framkvæmdarinnar á laxveiðiár í sveitarfélaginu.

Í athugasemdum Landssambands veiðifélaga, Óttars Yngvasonar og Verndarsjóðs laxastofna í Norður-Atlantshafi (NASF) er farið fram á ítarlega umfjöllun um fiska sem sleppa úr eldi, fyrirbyggjandi aðgerðir varðandi strokulaxa og hvernig tilkynningu um slysasleppingar og önnur óhöpp í eldinu verður hagað. Enn fremur hvernig eldisfyrirtækið áformar að axla ábyrgð ef strokulaxar valda tjóni á íslenskum laxastofnum. Einnig beri að gera grein fyrir mögulegum neikvæðum áhrifum eldisins á náttúrulega laxa- og silungastofna og hvernig sé mögulegt að vernda þá, gera grein fyrir fjarlægð eldisins frá gjöfulem veiðiám og leggja fram rökstutt mat á líkum þess að strokfiskur frá fyrirhuguðu eldi hafi áhrif á fiskstofna í ám landsins. Verndarsjóður laxastofna í Norður-Atlantshafi (NASF) og Pétur G. Thorsteinsson telja að fjalla þurfi nánar um bleikjustofninn í og við Ísafjarðardjúp, stærð hans og farleið bleikjunnar og veiði í nærliggjandi ám og möguleg áhrif fiskeldisins á stofninn.

Í svörum framkvæmdaraðila er ítrekað að fjallað verði um áhættu vegna slysasleppinga og viðbragðsáætlanir og mótvægisáðgerðir vegna þeirra í frummatsskýrslu.

Í frummatsskýrslu þarf að gera ítarlega grein fyrir og meta hættu á að fiskur sleppi úr eldiskvíum og hverjar afleiðingar slíkra sleppinga geta orðið. Meta þarf hættu á erfðablöndun villtra laxastofna vegna fyrirhugaðrar framkvæmdar. Slíkt mat byggji meðal annars á áætlun um fjölda fiska sem sleppa úr eldi, upplýsingum um útbreiðslu og þéttleika laxfiska á Vestfjörðum og staðsetningu laxveiðiáa í Ísafjarðardjúpi og á Vestur- og Norðurlandi. Í frummatsskýrslu þarf jafnframt að gera ítarlega grein fyrir öryggisþáttum er varða eldisbúnað og verklag, sem varna eiga því að fiskur sleppi úr eldiskvíum.

3.6 Siglingaleiðir og haf- og strandnytjar

Í tillögu að matsáætlun framkvæmdaraðila kemur fram að í frummatsskýrslu sé fyrirhugað að leggja mat á áhrif eldisins á veiðar og aðrar nytjar í Djúpinu. Við staðsetningu eldissvæðanna hafi verið tekið tillit til útbreiðslu og veiða á rækju og fjallað verði um fyrirbyggjandi rannsóknir og gögn um rækjustofninn í frummatsskýrslu.

Í umsögn Bolungarvíkur er þess óskað að gætt verði að því að staðsetning eldiskvína hafi ekki neikvæð áhrif á siglingaleiðir í Ísafjarðardjúpi, né núverandi atvinnustarfsemi svo sem útgerð, fiskvinnslu og ferðaþjónustu í sveitarfélaginu.

Í umsögn Samgöngustofu er bent á að gæta þurfi þess að eldiskvíar valdi ekki truflun á siglingum.

Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir siglingaleiðum í Ísafjarðardjúpi og meta áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á siglingar og aðra sjótengda starfsemi. Gera þarf grein fyrir útbreiðslu nytjastofna og leggja mat á áhrif fiskeldisins á veiðar og aðrar nytjar í Ísafjarðardjúpi, þ.m.t. kalkþörungum.

3.7 Landslag, ferðaþjónusta og útivist

Í tillögu að matsáætlun framkvæmdaraðila kemur fram að gerð verði grein fyrir áhrifum eldisins á ásýnd og landslag. Stuðst verði við ljósmyndir frá helstu áningarstöðum og völdum sjónarhornum í Ísafjarðardjúpi og lagt mat á sjónræn áhrif mannvirkja þ.e. sjókvía og tengdra mannvirkja.

Ferðamálastofa undirstrikar í umsögn sinni að taka þurfi fullt tillit til viðhorfa ferðapjónustuaðila á svæðinu við frekari vinnu. Í athugasemd Péturs G. Thorsteinssonar er farið fram á að gerð verði grein fyrir áhrifum framkvæmdarinnar á ferðamenn sem sækjast eftir útivist í óspilltri náttúru.

Í frummatsskýrslu þarf auk umfjöllunar um áhrif á landslag og ásýnd að leggja mat á áhrif framkvæmdarinnar á ferðapjónustu og útivist.

3.8 Vöktun

Í tillögu að matsáætlun kemur fram að í frummatsskýrslu verði gerð grein fyrir vöktunaráætlun vegna þekktra umhverfisáhrifa á vistkerfi og lífríki á nærsvæði framkvæmdarinnar.

Hafrannsóknastofnun telur þurfa nákvæma vöktun með viðurkenndum aðferðum við sýnatöku, mælingar og greiningu, til að leggja til grundvallar við endurmat á burðarþoli Ísafjarðardjúps.

Fiskistofa bendir á mikilvægi þess að fram komi í frummatsskýrslu til hvaða aðgerða verði gripið ef sjúkdómar eða sníkjudýr verði vandamál í eldinu. Hafrannsóknastofnun telur að gera þurfi skýra grein fyrir því í frummatsskýrslu hvernig Arnarlax hyggst bregðast við laxalúsavanda í eldinu og meta í samhengi við samlagt fiskeldi sem fyrirhugað er í Ísafjarðardjúpi.

NASF, Verndarsjóður villtra laxastofna heldur fram að lifur laxalúsar geti borist lifandi allt að 200 km leið og sóttkveikja um 100 km. Í tillögu að matsáætlun sé ekki greint frá aðgerðum sem gripið verði til ef upp kemur laxalús í eldinu, né að hvaða leyti mótvægisáðgerðir og viðbragðsáætlanir verða betri en raunin hefur verið í öðru eldi.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að við vöktun á áhrifum eldisins verði mæld uppsöfnun og dreifing lífræns úrgangs við botn, áhrif á botndýralíf og botnset undir eldissvæðunum og stuðst við ISO 12878 staðalinn. Jafnframt að í frummatsskýrslu verði fjallað um viðbrögð fyrirtækisins ef lúsavandi kemur upp í eldinu.

Skipulagsstofnun áréttar að í frummatsskýrslu þarf að leggja fram áætlun um vöktun umhverfisáhrifa eftir að starfsemin er komin í rekstur. Þar þarf að gera grein fyrir áformaðri vöktun á ástandi sjávar, byggt á staðlinum ISO 12878 og ábendingum Hafrannsóknastofnunar, smitsjúkdómum og lúsasmiti, sleppingum og eldisbúnaði.

Í vöktunaráætlun þurfa að koma fram viðmið sem notuð verða til að meta ástand viðkomandi umhverfisþáttar. Einnig viðbragðsáætlun sem fylgt verður ef niðurstöður vöktunar sýna fram á álag umfram sett viðmið.

3.9 Valkostir

Í tillögu að matsáætlun framkvæmdaraðila kemur fram það mat Arnarlax að eldi á ófrjóum laxi í sjókvíaeldi sé á tilraunastigi og ekki sé hagkvæmt að stunda eldi á ófrjóum stofnum laxa vegna ýmissa vandkvæða, s.s. aukinna affalla og vansköpunar geldfiska. Arnarlax fylgist með þróun mála, s.s. tilraunaeldi á ófrjóum laxi og fjalli um í frummatsskýrslu.

Í umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands og Umhverfistofnunar er óskað umfjöllunar um aðra kosti til að minnka hættu á slysasleppingum, þ.m.t. lokaðra eldiskvía og möguleika á notkun geldfisks. Fiskistofa leggur einnig til í umsögn sinni að í mati á umhverfisáhrifum verði gerð grein fyrir hvort, og með hvaða hætti, notkun á geldfiski dragi úr umhverfisáhrifum af starfseminni.

Í svörum Arnarlax kemur fram að fyrirtækið horfi ekki til annarra kosta eða möguleika að svo stöddu. Eldi í lokuðum kvíum sé á tilraunastigi og enn skorti reynslu og óvissa sé um áreiðanleika

slíks búnaðar og hyggist fyrirtækið ekki fjalla um hann í tengslum við fyrirhugað sjókvíaeldi í Ísafjarðardjúpi.

Þann 31. maí 2017 samþykkti erfðanefnd landbúnaðarins álit um laxeldi í sjókvíum. Í því er kynnt sú niðurstaða nefndarinnar að leggjast gegn notkun á frjóum, norskum eldislaxi í sjókvíaeldi við Íslandsstrendur, með hliðsjón af almennri stöðu þekkingar um áhrif eldislaxa á villta laxastofna og varúðarreglu náttúruverndarlaga. Nefndin telur að eldi á frjóum laxi í sjókvíum geti valdið óafturkræfum breytingum á erfðasamsetningu íslenskra laxastofna með ófyrirséðum afleiðingum sem samrýmist ekki markmiðum laga um fiskeldi, laga um náttúruvernd og samnings Sameinuðu þjóðanna um líffræðilega fjölbreytni sem leggur áherslu á að vernda lífríki á öllum skipulagsstigum þess, þ.m.t. þeirra erfðaauðlinda sem lífríkið býr yfir. Að mati nefndarinnar er frekari útgáfa leyfa til eldis á frjóum laxi af erlendum uppruna í sjókvíum óforsvaranleg miðað við stöðu leyfisveitinga og skort á upplýsingum um áhrif eldisins á villta laxastofna í íslenskum ám. Nefndin ráðleggur stjórnvöldum að koma í veg fyrir alla frekari útgáfu leyfa til sjókvíaeldis á laxi. Nefndin ráðleggur vöktun á erfðablöndun og hlutdeild eldislaxa í laxám á og við fiskeldissvæði. Jafnframt hvetur nefndin til að hafnar verði rannsóknir á notkun ófrjórna eldislaxa samhliða því að kannaðar verði aðrar aðferðir en sjókvíaeldi til laxeldis, þ.e. aðferðir sem koma í veg fyrir slysasleppingar eins og t.d. landeldi í endurnýtingarkerfum.

Samkvæmt lögum og reglugerð um mat á umhverfisáhrifum skal í frummatsskýrslu lýsa öðrum möguleikum um framkvæmdakosti sem til greina koma. Þá skal bera saman umhverfisáhrif þeirra kosta sem kynntir eru og rökstyðja valkost framkvæmdaraðila að teknu tilliti til umhverfisáhrifa.

Vegna þeirrar óvissu sem ríkir um áhrif laxeldis í sjó með laxi af norskum uppruna á villta íslenska laxastofna, sem og með tilliti til mögulegra áhrifa á botndýralíf, smitsjúkdóma og laxalús, þarf í frummatsskýrslu að gera ítarlega grein fyrir öðrum framkvæmdakostum, svo sem með geldfiski, í lokuðum kerfum eða á landi, til að ná markmiði framkvæmdarinnar og bera saman með tilliti til umhverfisáhrifa. Brýnt er að sú umfjöllun byggji á bestu fánlegum upplýsingum um stöðu fiskeldis með geldfiski eða í lokuðum kerfum, þar sem reynsla er komin af slíku.

3.10 Samlegðaráhrif og gagnvirk áhrif

Fram kemur í tillögu að matsáætlun að samanlagt eru í gildi rekstrarleyfi fyrir 2.000 tonnum af þorski, 400 tonnum af regnbogasilungi, 200 tonnum af regnbogasilungi og laxi í Ísafjarðardjúpi.

Auk Arnarlax áforma tvö önnur fyrirtæki sjókvíaeldi á laxi í Ísafjarðardjúpi. Háafell fyrirhugar framleiðslu á 6.800 tonnum af laxi og Arctic Sea Farm 7.600 tona aukningu á framleiðslu af laxi.

Matvælastofnun ítrekar í umsögn sinni að skv. reglugerð um fiskeldi skuli lágmarksfjarlægð á milli sjókvíaeldisstöðva ótengdra aðila vera 5 km miðað við útmörk hvers eldisvæðis sem rekstarleyfishafa hefur verið úthlutað, nema fyrir liggja heimild til annars frá stofnuninni. Hafrannsóknastofnun telur að í frummatsskýrslu þurfi að gera grein fyrir samlegðaráhrifum vegna alls eldis sem fyrirhugað er í Ísafjarðardjúpi.

Í athugasemdum frá Arctic Sea Farm, Háafelli og Hábrún varðandi staðsetningu eldisvæða Arnarlax kemur fram að ekki hafi verið nægilega gerð grein fyrir eldisáformum annarra fyrirtækja og fjarlægðarmörk reglugerðar um lágmarksfjarlægð milli sjókvíaeldisstöðva ekki virt.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að Arnarlax muni kanna betur staðsetningu kvíabyrpinga á grundvelli staðarúttekta á fyrirhuguðum eldisvæðum. Niðurstöður þeirra úttekta munu leiða í ljós hvar henti best að staðsetja eldiskvíar innan viðkomandi reita og endanleg útmörk hvers eldisvæði verði ákvörðuð af Matvælastofnun.

Í frummatsskýrslu þarf að leggja mat á samlegðaráhrif og gagnvirk áhrif núverandi og fyrirhugaðs fiskeldis í Ísafjarðardjúpi. Það varðar forsendur til að víkja frá meginreglunni um 5 km fjarlægð milli eldisvæða, áhrif á botndýralíf, smitsjúkdóma, laxalús, villta laxastofna og siglingar og aðrar

sjávarnytjar, sem og á landslag. Þar sem mælingar liggja fyrir úr vöktun á núverandi starfsemi í Djúpinu, verði byggt á þeim við mat á áhrifum.

4 Niðurstaða

Í samræmi við 8. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum hefur Skipulagsstofnun farið yfir framlagða tillögu Arnarlax að matsáætlun ásamt þeim umsögnum og athugasemdum sem borist hafa stofnuninni og viðbrögðum framkvæmdaraðila við þeim. Skipulagsstofnun fellst á tillögu framkvæmdaraðila að matsáætlun með eftirfarandi athugasemdum.

1. Varðandi framkvæmdalýsingu þarf í frummatsskýrslu, auk þess sem lýst er í tillögu að matsáætlun, að gera grein fyrir tengdri starfsemi á landi, svo sem vegna þjónustu við kvíar og löndun.
2. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir burðarþolsmati Ísafjarðardjúps og samræmi fyrirhugaðs eldis við það.
3. Í frummatsskýrslu þarf að leggja mat á áhrif eldisins á botndýralíf m.t.t. skipulags eldisins, uppsöfnunar næringarefna, súrefnisnotkunar og burðargetu svæðisins.
4. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir spá um líklega dreifingu smitsjúkdóma og laxalúsar frá eldissvæðum fyrirhugaðs eldis, byggt á niðurstöðum mælinga á yfirborðsstraumum á eldissvæðum (sbr. kafla 5.2 í staðlinum NS9415). Meta þarf áhættu af þeim þáttum fyrir villta laxfiska í Djúpinu og á Vestfjörðum. Jafnframt þarf að gera grein fyrir hvaða fyrirkomulag er áformað til að koma í veg fyrir að smit berist í sjó þegar eldisfiski er slátrað.
5. Í frummatsskýrslu þarf að gera ítarlega grein fyrir og meta hættu á að fiskur sleppi úr eldiskvíum og hverjar afleiðingar slíkra sleppinga geta orðið. Meta þarf hættu á erfðablöndun villtra laxastofna vegna fyrirhugaðrar framkvæmdar. Slíkt mat byggji meðal annars á áætlun um fjölda fiska sem sleppa úr eldi, upplýsingum um útbreiðslu og þéttleika laxfiska á Vestfjörðum og staðsetningu laxveiðiaá í Ísafjarðardjúpi og á Vestur- og Norðurlandi. Í frummatsskýrslu þarf jafnframt að gera ítarlega grein fyrir öryggisþáttum er varða eldisbúnað og verklag, sem varna eiga því að fiskur sleppi úr eldiskvíum.
6. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir siglingaleiðum í Ísafjarðardjúpi og meta áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á siglingar og aðra sjótengda starfsemi. Gera þarf grein fyrir útbreiðslu nytjastofna og leggja mat á áhrif fiskeldisins á veiðar og aðrar nytjar í Ísafjarðardjúpi, þ.m.t. kalkþörungum.
7. Í frummatsskýrslu þarf að leggja mat á áhrif framkvæmdarinnar á ferðaþjónustu og útivist.
8. Í frummatsskýrslu þarf að leggja fram áætlun um vöktun umhverfisáhrifa eftir að starfsemin er komin í rekstur. Þar þarf að gera grein fyrir áformaðri vöktun á ástandi sjávar, byggt á staðlinum ISO 12878 og ábendingum Hafrannsóknastofnunar, smitsjúkdómum og lúsasmiti, sleppingum og eldisbúnaði. Í vöktunaráætlun þurfa að koma fram viðmið sem notuð verða til að meta ástand viðkomandi umhverfisþátta. Einnig viðbragðsáætlun sem fylgt verður ef niðurstöður vöktunar sýna fram á álag umfram sett viðmið.
9. Í frummatsskýrslu þarf að gera ítarlega grein fyrir öðrum framkvæmdakostum, svo sem með geldfiski, í lokuðum kerfum eða á landi, til að ná markmiði framkvæmdarinnar og bera saman með tilliti til umhverfisáhrifa. Brýnt er að sú umfjöllun byggji á bestu fánlegum upplýsingum um stöðu fiskeldis með geldfiski eða í lokuðum kerfum, þar sem reynsla er komin af slíku.
10. Í frummatsskýrslu þarf að leggja mat á samlegðaráhrif og gagnvirk áhrif núverandi og fyrirhugaðs fiskeldis í Ísafjarðardjúpi. Það varðar forsendur til að víkja frá meginreglunni um 5

km fjarlægð milli eldissvæða, áhrif á botndýralíf, smitsjúkdóma, laxalús, villta laxastofna og siglingar og aðrar sjávarnytjar, sem og á landslag. Þar sem mælingar liggja fyrir úr vöktun á núverandi starfsemi í Djúpinu, verði byggt á þeim við mat á áhrifum.

Framkvæmdaraðili getur kært ákvörðunina til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála, sbr. 14. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum.

Reykjavík, 15. júní 2017

Jakob Gunnarsson